FORNLEIFAFRÆÐISTOFAN

Fornleifaskráning í Fellum í N-Múlasýslu vegna fyrirhugaðs ljósleiðara

Bjarni F. Einarsson

2019

Forsíðumyndin sýnir *Stóru rétt* (Fornleifar nr. 20:1. Horft mót NA. Ljósm. BFE 2019).

FORNLEIFAFRÆÐISTOFAN

© Bjarni F. Einarsson
Unnið fyrir Rarik
Október 2019

Inngangur

Að beiðni Rariks kannaði Fornleifafræðistofan fornleifar á fyrirhugaðri leið ljósleiðara um Fell frá malbikunarstöð norðan þjóðvegar 1 austan við Fellabæ að Hafrafelli og Staffelli í suðri.

Er lagnaleiðin og staðsetning fornleifa sýnd á loftmynd 1. Farið var í gegnum ýmsar heimildir svo sem örnefnaskrár, túnakort og Sýslu- og sóknarlýsingar.

Allt svæðið var kannað á vettvangi og fór vettvangsvinna fram dagana 27.–29. september síðastliðinn. Veður var gott á meðan á vettvangsvinnu stóð. Kannað var svæði sín hvoru megin við hina fyrirhuguðu ljósleiðaralínu, eða að minnsta kosti 15–20 m hvoru megin. Allar fornleifar/minjar voru mældar inn með Trimble Juno T41/5 handmælitæki, bæði punktur og umfang. Byrjað var á næsta lausa númeri sveitarfélagsins.

Niðurstaða fornleifaskráningarinnar er í töflu 1 auk meðfylgjandi fornleifaskrá og loftmyndar með staðsetningu fornleifa.

Ábúendur á Hafrafelli og Staffell veittu ýmsar mjög gagnlegar upplýsingar.

Fulltrúi verkkaupa var Haraldur Jónatan Klausen hjá Rarik. Þakka ég þeim öllum fyrir samvinnuna.

Skráningin

Samkvæmt lögum um menningarminjar frá 2012 eru allar fornleifar friðaðar og sumar friðlýstar (Lög um menningarminjar 2012). Þeim má engin, hvorki landeigandi, framkvæmdaaðili né nokkur annar spilla, granda né úr stað færa, nema með leyfi Minjastofnunar Íslands (21. gr.).

Því eru allar þær fornleifar á könnunarsvæðinu sem og annarsstaðar og eldri eru en 100 ára, friðaðar skv. lögunum.

Friðlýstum fornleifum fylgir100 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegu mörkum þeirra (22. gr). Um friðaðar fornleifar er 15 m friðhelgað svæði umleikis samkvæmt sömu grein. Sú hefð hefur þó komist á að fara ekki of nærri fornleifum og taka tillit til eðlis þeirra og þarfa.

Samtals voru 12 fornleifar/minjar á 11 stöðum skráðar í tengslum við vettvangskönnunina.

Einar fornleifar töldust hafa hátt minja- og varðveislugildi, en það var gamli bæjarhóllinn á Staffelli nr. 22:1.

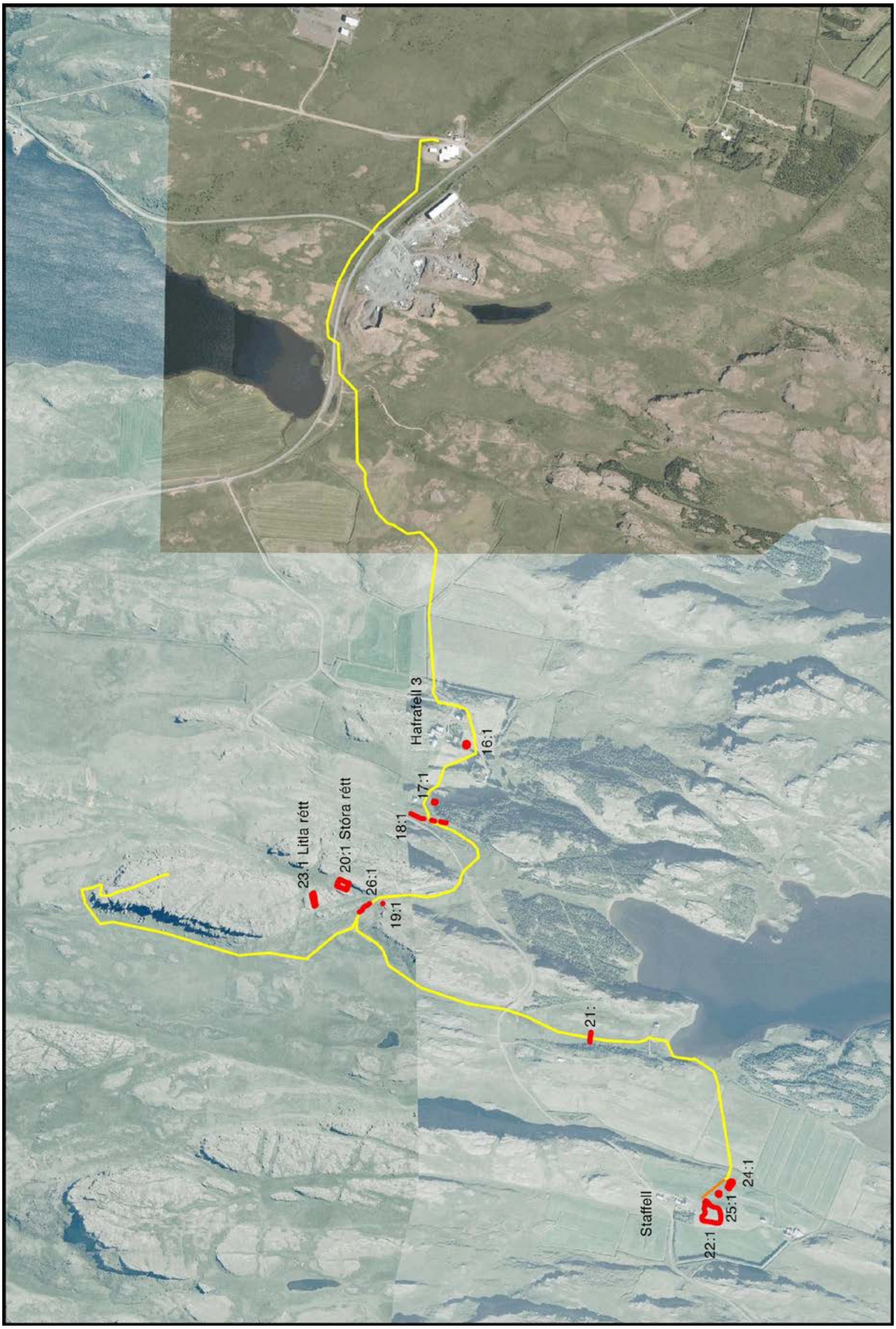

Mynd 1. Yfirlitsmynd af lagnaleiðinni og staðsetningu fornleifa á og við hana. (Norður vísar til hægri. Loftmynd: Loftmyndir hf. Viðbætur: Rarik/BFE).

Sjö fornleifar höfðu talsvert minja- og varðveislugildi og afgangurinn, fimm að tölu, höfðu lítið gildi.

Einar minjar töldust vera yngri en 1900, en það er ályktun sem byggir á sjónrænni greiningu. Þær gætu verið eldri.

Í mikilli hættu vegna hinna fyrirhuguðu framkvæmda eru fimm fornleifar/minjar. Eru það nr. 18:1, 21:1, 24:1, 25:1 og 26:1. Mótvægisaðgerða er þörf á fjórum þeirra sé ekki hægt að tryggja öryggi þeirra (sjá töflu 1).

Líklega er auðvelt að sneiða hjá fornleifunum við Staffell, en það má ekki færa hana mikið svo aðrar óskráðar fornleifar verði í veginum. Mælt er með því að að línan verði færð a. m. k. 15 m frá fornleifunum við Staffell.

Líkurnar á því að fornleifar verði á vegi ljósleiðarans heim að bæjum (heimtaugum) eru ekki miklar. Bæði Hafrafell og Staffell hafa verið byggðir á nýjum stöðum á seinni tímum og heimtaugarnar fara ekki mjög nærri gömlu bæjarstæðunum. Þó þarf að hafa varann á við Staffell og jafvel framkvædaeftirlit á meðan taugin er lögð að Stafelli fram hjá gamla bæjarhólnum. Minjastofnun Íslands mun ákvarða nánar um þetta atriði.

Túnakort gáfu ekki tilefni til að ætla að fornleifar væru í mikilli hættu vegna ljósleiðarans.

Þegar ekki er hægt að tryggja öryggi fornleifa eða þær þarf að fjarlægja vegna fyrirhugaðra framkvæmda þarf að grípa til mótvægisaðgerða. Slíkar aðgerðir geta verið allt frá breyttri áætlun um framkvæmdir sem taka tillit til fornleifa (1. kostur), nákvæmari GPS staðsetningu og ljósmyndun að nákvæmri fornleifarannsókn. Rannsóknir á einfaldari fornleifum eins og görðum og vegum er gjarnan þverskurður í gegnum þær, hann teiknaður í sniði, ljósmyndaður og gjóskulaga leitað til að aldursgreina eftir atvikum. Rannsóknir á yngri skepnuhúsum geta einskorðast við þverskurði í leit að eldri minjum undir, eða að ákveðinn hluti húsanna séu fullransakaðir, ef allt húsið er ekki fullrannsakað. Leita

Nr.	Teg.	Fj.	Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Minjagildi	Varðveislugild	Friðlýst?	Mótv.
16 1	Rúst	1	Ljósleiðari	L til	Lélegt	1550-1900	Talsvert (6)	Talsvert (6)	Nei	Rannsókn
17 1	Rúst	1	Ljósleiðari	Talsvserð	Ágætt	1550-1900	Talsvert (6)	Talsvert (6)	Nei	Rannsókn
18 1	Garður	1	Ljósleiðari	Mikil	Lélegt	1550-1900	L tið (4)	L tið (4)	Nei	Þvernsið
19 1	Varða	1	Ljósleiðari	L til	Ágætt	1550-1900	L tið (3)	L tið (2)	Nei	Rannsókn
20 1	Rétt	1	Ekkert	Engin	Ágætt	1550-1900	Talsvsert (6)	Talsvert (6)	Nei	Engar
21 1	Garður	1	Ljósleiðari	Mikil	Lélegt	1900-	L tið (2)	L tið (2)	Nei	Þversnið?
22 1	Bæjarhóll	1	Ljósleiðari	Talsverð	Sæmilegt	1550-1900	Hátt (7,5)	Hátt (7,5)	Nei	Rannsókn
23 1	Rétt	1	Engin	Engin	Ágætt	1550-1900	Talsvert (6)	Talsvert (6)	Nei	Engar
24 1	Rústir	2	Ljósleiðari	Mikil	Lélegt	1550-1900	Talsvert (6)	Talsvert (6)	Nei	Rannsókn
25 1	Fjárborg	1	Ljósleiðari	Mikil	Lélegt	1550-1900	Talsvert (6)	Talsvert (6)	Nei	Rannsókn
26 1	Gata	1	Ljósleiðari	Mikil	Sæmilegt	1550-1900	L tið (3)	L tið (3)	Nei	Engar
	Samtals	12				Meðaleink.				

Tafla 1 yfir skráðar fornleifar á lagnaleiðinni í Fellum. Hér er gengið út frá því að hinar fyrirhuguðu framkvæmdir valdi tímabundinni hættu og mat lagt á hana. Að öðru leyti er vísað í meðfylgjandi fornleifaskrá vegna þeirrar hættu sem kann að stafa af annarri viðverandi hættu.

þarf leyfis Minjastofnunar Íslands í öllum tilfellum og stofnunin ákveður umfangið og setur þá skilmála sem henni kann að þykja nauðsynlegir.

Niðurstaða

Samtals voru 12 fornleifar/minjar skráðar í tengslum við verkefnið. Einar fornleifar voru taldar í hæsta minja- og varðveisluflokki. Sjö voru í næst hæsta minja- og varðveisluflokki og fimm í lægsta flokki. Fimm fornleifar/minjar eru mikilli hættu vegna hinna fyrirhuguðu framkvæmda.

Líklega er hægt að sneiða hjá fornleifum og breyta lítillega um lagnaleið í flestum tilfellum, en þar sem það er ekki hægt þarf mótvægisaðgerða við. Bent er á að allar minjar sem eldri eru en 100 ára eru friðaðar og þeim fylgir 15 m friðhelgunarsvæði út frá ystu mörkum þeirra. Sjá nánar meðfylgjandi fornleifaskrá.

Gröftur heima við bæi gæti þarfnast framkvæmdaeftirlits í einu tilfelli á meðan vinna stendur yfir.

Varast ber að nýta svæðin í kringum fornleifar sem geymslustaði eða brautir fyrir vélar og tæki, eða efnisgeymslur af hverju tagi nema að leyfi Minjastofnunar Íslands komi til með eða án skilmála sem stofnunin kann að setja.

Heimildir

Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar. Fornleifanefnd - Þjóðminjasafn Íslands. Ágúst Ó. Georgsson tók saman. Reykjavík 1990.

Lög um menningarminjar. Nr. 80 29. júní 2012.

Sýslu- og sóknarlýsingar Hins ísl. bókmenntafélags 1839 – 1874. Múlasýslur. Finnur N. Karlsson, Indriði Gíslason og Páll Pálsson sú um útgáfuna. Sögufélag. Reykjavík 2000.

Túnakort. Hafrafell. Þjóðskjalasafn Íslands.

Túnakort. Staffell. Þjóðskjalasafn Íslands.

Örnefnaskrá. Hafrafell. Heimildarmenn: Brynjólfur Bergsteinsson, f. 1928 (Ási), og Anna Runólfsdóttir, f. 1909, eftir sögn Sveins Bjarnasonar á Heykollsstöðum, f. 1879. Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum - Örnefnasafn.

Örnefnaskrá. Staffell. Heimildarmaður: Sigfús Oddsson, f. 1917, þar. Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum - Örnefnasafn.

Örnefnaskrá. Staffell. Stefán Einarsson prófessor skráði. Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum - Örnefnasafn.

Fylgirit:

Fornleifaskrá: Fljótsdalshérað Nr. 16:1 - 26:1.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Núv. sveitarfél.	Hverfi	Aðalnr.
N-Múlasýsla	Fljótsdalshérað			**16**

Landareign	MÍ:Nr	Heiti	Undirnr.
Hafrafell			**1**

Skrásetjari	Dags.	GPS Staðsetning	Viðmiðun	M.y.s.	Skekkja
Bjarni F. Einarsson	28.9.2019	A 710727,6. N 540629,3	Isn 93		

Tegund minja	Tilgáta/Niðurstaða	Verk	Fjöldi
Rúst		Fel 19	1

Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Tímab. hættumat	Tímab. hætta	Á kort?
Ekkert	Engin	Lélegt	1550-1900		Ljósleiðari	Lítil	Nei

Minjagildi	Einkunn	Varðveislugildi	Einkunn 2	Friðlýsa?	Friðlýst?	Hvenær
Talsvert	6	Talsvert	6	Nei	Nei	

Lega og staðhættir

Á lágum hól um 25 m SV af íbúðarhúsi (Hafrafell), í túni.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Rúst.
Á um 13 m stóru svæði. Túnið er sléttað, en þó má sjá bolla sem benda til rústar. Breidd veggja er ekki greinanleg

Teikning/ljósmynd

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Canon EOS M6

Athugasemdir

Ef ekki er hægt að tryggja öryggi minjanna þarf að leita leyfis Minjastofnunar Íslands til að raska þeim og sæta þeim skilmálum sem stofnunin kann að setja.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Núv. sveitarfél.	Hverfi	Aðalnr.
N-Múlasýsla	Fljótsdalshérað			**17**

Landareign	MÍ:Nr	Heiti	Undirnr.
Hafrafell		A 710558,2. N 540722,7	**1**

Skrásetjari	Dags.	GPS Staðsetning	Viðmiðun	M.y.s.	Skekkja
Bjarni F. Einarsson	28.9.2019		Isn 93		

Tegund minja	Tilgáta/Niðurstaða	Verk	Fjöldi
Rúst		Fel 19	1

Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Tímab. hættumat	Tímab. hætta	Á kort?
Ekkert	Engin	Ágætt	1550-1900		Ljósleiðari	Talsverð	Nei

Minjagildi	Einkunn	Varðveislugildi	Einkunn 2	Friðlýsa?	Friðlýst?	Hvenær
Talsvert	6	Talsvert	6	Nei	Nei	

Lega og staðhættir

Um 80 m neðan við malarvel og ofan við nýju hús Hafrafells. Við jaðar skógræktar.

Heimildir og munnmæli

Örnefnaskrá. Hafrafell. Heimildarmenn: Brynjólfur Bergsteinsson, f. 1928 (Ási), og Anna Runólfsdóttir, f. 1909, eftir sögn Sveins Bjarnasonar á Heykollsstöðum, f. 1879. Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum - Örnefnasafn.

Lýsing

Rúst.
5 x 7 m (N - S). Veggir úr grjóti og torfi, 1 - 1,5 m breiðir og 0,4 - 1 m háir (utanvert).
Dyr snúa mót austri. Gólf er niðurgrafin í brekkuna.
Rústin er mjög vel gróin grasi og nokkrum hríslum.

Samkvæmt heimildum var þarna smiðja fyrrum, en síðan breytt í reykkofa.

Teikning/ljósmynd

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Canon EOS M6

Athugasemdir

Ef ekki er hægt að tryggja öryggi minjanna þarf að leita leyfis Minjastofnunar Íslands til að raska þeim og sæta þeim skilmálum sem stofnunin kann að setja.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Núv. sveitarfél.	Hverfi	Aðalnr.
N-Múlasýsla	Fljótsdalshérað			**18**

Landareign	MÍ:Nr	Heiti	Undirnr.
Hafrafell		A 710497,5. N 540689,0	1

Skrásetjari	Dags.	GPS Staðsetning	Viðmiðun	M.y.s.	Skekkja
Bjarni F. Einarsson	28.9.2019		Isn 93		

Tegund minja	Tilgáta/Niðurstaða	Verk	Fjöldi
Garður		Fel 19	1

Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Tímab. hættumat	Tímab. hætta	Á kort?
Landeyðing	Talsverð	Lélegt	1550-1900		Ljósleiðari	Mikil	Nei

Minjagildi	Einkunn	Varðveislugildi	Einkunn 2	Friðlýsa?	Friðlýst?	Hvenær
Lítið	4	Lítið	4	Nei	Nei	

Lega og staðhættir

Um 10-20 m neðan við malarveg, ofan við fornleifar nr. 17.

Heimildir og munnmæli

Túnakort. Hafrafell. Þjóðskjalasafn Íslands.

Lýsing

Garður.
Úr grjóti og torfi, 1 - 1,5 m breiður og 0,1 - 0,4 m hár. Garðurinn er slitróttur á köflum. Í norðurhlutanum þar sem hann var rakinn eru áberandi stórir steinar.
Pæla er að norðanverðu við garðinn á kafla.
Líklega er hægt að rekja garðinn lengra í báðar áttir.
Hugsanlega er þetta túngarðurinn sem sést á túnakorti.

Teikning/ljósmynd

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Canon EOS M6

Athugasemdir

Ef ekki er hægt að tryggja öryggi minjanna þarf að leita leyfis Minjastofnunar Íslands til að raska þeim og sæta þeim skilmálum sem stofnunin kann að setja.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Núv. sveitarfél.	Hverfi	Aðalnr.
N-Múlasýsla	Fljótsdalshérað			**19**

Landareign	MÍ:Nr	Heiti	Undirnr.
Hafrafell		A 710261,7. N 540874,8	**1**

Skrásetjari	Dags.	GPS Staðsetning	Viðmiðun	M.y.s.	Skekkja
Bjarni F. Einarsson	28.9.2019		Isn 93		

Tegund minja	Tilgáta/Niðurstaða	Verk	Fjöldi
Varða		Fel 19	1

Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Tímab. hættumat	Tímab. hætta	Á kort?
Ekkert	Engin	Ágætt	1550-1900		Ljósleiðari	Lítil	Nei

Minjagildi	Einkunn	Varðveislugildi	Einkunn 2	Friðlýsa?	Friðlýst?	Hvenær
Lítið	3	Talsvert	3	Nei	Nei	

Lega og staðhættir

Efst á kletti á Staffelssás norðan við slóða.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Varða.
Úr grjóti, 0,7 x 0,7 m um botninn og mjókkar upp. 1,2 m há.

Varðan hefur sennilega varðað gömlu seljagötuna í skarðinu norðaustan við hana.

Teikning/ljósmynd

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Canon EOS M6

Athugasemdir

Ef ekki er hægt að tryggja öryggi minjanna þarf að leita leyfis Minjastofnunar Íslands til að raska þeim og sæta þeim skilmálum sem stofnunin kann að setja.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Núv. sveitarfél.	Hverfi	Aðalnr.
N-Múlasýsla	Fljótsdalshérað			**20**

Landareign	MÍ:Nr	Heiti	Undirnr.
Hafrafell		Stóra rétt - Hafrefellsrétt	**1**

Skrásetjari	Dags.	GPS Staðsetning	Viðmiðun	M.y.s.	Skekkja
Bjarni F. Einarsson	28.9.2019	710315,6. N 540990,3	Isn 93		

Tegund minja	Tilgáta/Niðurstaða	Verk	Fjöldi
Rétt		Fel 19	1

Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Tímab. hættumat	Tímab. hætta	Á kort?
Ekkert	Engin	Ágætt	1550-1900		Ekkert	Engin	Nei

Minjagildi	Einkunn	Varðveislugildi	Einkunn 2	Friðlýsa?	Friðlýst?	Hvenær
Talsvert	6	Talsvert	6	Nei	Nei	

Lega og staðhættir

Í klettaskoru í Staffellsás.

Heimildir og munnmæli

Örnefnaskrá. Hafrafell. Heimildarmenn: Brynjólfur Bergsteinsson, f. 1928 (Ási), og Anna Runólfsdóttir, f. 1909, eftir sögn Sveins Bjarnasonar á Heykollsstöðum, f. 1879. Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum - Örnefnasafn.

Lýsing

Rétt.
Um 20 x 32 m stór.
Réttarvseggirnir í suðri og norðri eru hlaðnir úr grjóti, 1 - 1,5 m breiðir og 0,3 - 0,9 m háir. Aðrir veggir eru hamraveggirnir í skorunni.
Dyr eru á báðum hlöðnu veggjunum fyrir miðju, sýnu stærri til suðurs.
Engir dylkar sjást og mun svo ekki hafa verið.
Inngangur syðri dyranna er yfir slétt berg sem lítur út eins og það sé lagt af fólki.

Teikning/ljósmynd

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Canon EOS M6

Athugasemdir

Ef ekki er hægt að tryggja öryggi minjanna þarf að leita leyfis Minjastofnunar Íslands til að raska þeim og sæta þeim skilmálum sem stofnunin kann að setja.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Núv. sveitarfél.	Hverfi	Aðalnr.
N-Múlasýsla	Fljótsdalshérað			**21**

Landareign	MÍ:Nr	Heiti	Undirnr.
Staffell			**1**

Skrásetjari	Dags.	GPS Staðsetning	Viðmiðun	M.y.s.	Skekkja
Bjarni F. Einarsson	28.9.2019	A 709853,4. N 540268,8	Isn 93		

Tegund minja	Tilgáta/Niðurstaða	Verk	Fjöldi
Garður		Fel 19	1

Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Tímab. hættumat	Tímab. hætta	Á kort?
Landeyðing	Talsverð	Lélegt	1900-		Ljósleiðari	Mikil	Nei

Minjagildi	Einkunn	Varðveislugildi	Einkunn 2	Friðlýsa?	Friðlýst?	Hvenær
Lítið	2	Lítið	2	Nei	Nei	

Lega og staðhættir

Í dalverpi vestur af sumarbústað.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Garður.
Úr torfi, 1,5 - 3 m breiður og 0,3 - 0,7 m hár.
Hann er býsna þýfður og ósléttur. Vel gróin grasi og hríslum.
Ofan við garðinn eru bleytur.

Líklega eru þetta ung mannvirki.

Teikning/ljósmynd

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Canon EOS M6

Athugasemdir

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Núv. sveitarfél.	Hverfi	Aðalnr.
N-Múlasýsla	Fljótsdalshérað			22

Landareign	MÍ:Nr	Heiti	Undirnr.
Staffell		Staffell	1

Skrásetjari	Dags.	GPS Staðsetning	Viðmiðun	M.y.s.	Skekkja
Bjarni F. Einarsson	28.9.2019	A 709350,6. N 539912,2	Isn 93		

Tegund minja	Tilgáta/Niðurstaða	Verk	Fjöldi
Bæjarhóll		Fel 19	1

Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Tímab. hættumat	Tímab. hætta	Á kort?
Ábúð	Lítil	Sæmilegt	1550-1900		Ljósleiðari	Talsverð	Já

Minjagildi	Einkunn	Varðveislugildi	Einkunn 2	Friðlýsa?	Friðlýst?	Hvenær
Hátt	7,5	Hátt	7,5	Nei	Nei	

Lega og staðhættir

Á hól í túni, skammt austur af núverandi íbúðarhúsi.

Heimildir og munnmæli

Túnakort. Staffell. Þjóðskjalasafn Íslands.

Örnefnaskrá. Staffell. Heimildarmaður: Sigfús Oddsson, f. 1917, þar. Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum - Örnefnasafn.

Örnefnaskrá. Staffell. Stefán Einarsson prófessor skráði. Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum - Örnefnasafn

Lýsing

Bæjarhóll.

Um 80 m í þvermál og 2 - 3 m hár.

Grilla má í einstök rými, en ekki má greina formin að öðru leiti.

Erfitt er að skilgreina mörk bæjarhólsins vegna sléttunar. Ekki hægt að útiloka að þarna hafi mörg útihús staðið í aldnanna rás, einnig utan við hið afmarkaða svæði.

Teikning/ljósmynd

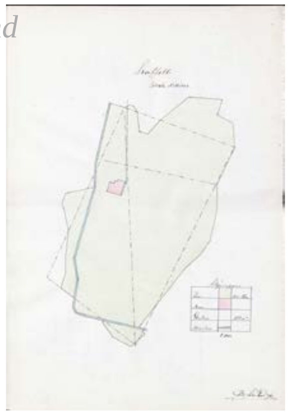

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Canon EOS M6

Athugasemdir

Ef ekki er hægt að tryggja öryggi minjanna þarf að leita leyfis Minjastofnunar Íslands til að raska þeim og sæta þeim skilmálum sem stofnunin kann að setja.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Núv. sveitarfél.	Hverfi	Aðalnr.
N-Múlasýsla	Fljótsdalshérað			**23**

Landareign	MÍ:Nr	Heiti	Undirnr.
Staffell		Litla rétt	**1**

Skrásetjari	Dags.	GPS Staðsetning	Viðmiðun	M.y.s.	Skekkja
Bjarni F. Einarsson	29.9.2019	A 710271,3. N 541077,6	Isn 93		

Tegund minja	Tilgáta/Niðurstaða	Verk	Fjöldi
Rétt		Fel 19	1

Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Tímab. hættumat	Tímab. hætta	Á kort?
Ekkert	Engin	Ágætt	1550-1900		Engin	Engin	Nei

Minjagildi	Einkunn	Varðveislugildi	Einkunn 2	Friðlýsa?	Friðlýst?	Hvenær
Talsvert	6	Talsvert	6	Nei	Nei	

Lega og staðhættir

Í skoru á Staffellsás, skammt vestur af Stóru rétt (nr. 20).

Heimildir og munnmæli

Örnefnaskrá. Staffell. Stefán Einarsson prófessor skráði. Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum - Örnefnasafn

Lýsing

Rétt.
6 x 34 m stór (N - S).
Réttarvseggirnir í suðri og norðri eru hlaðnir úr grjóti, 1,3 - 2 m breiðir og 0,4 - 1 m háir. Aðrir veggir eru hamraveggirnir í skorunni.
Dyr eru á báðum hlöðnu veggjunum, upp við hamravegginn í NA og hinn hamravegginn í SV.
Engir dylkar sjást og mun svo ekki hafa verið.
Inngangur syðri dyranna er yfir slétt berg sem lítur út eins og það sé lagt af fólki.

Teikning/ljósmynd

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Canon EOS M6

Athugasemdir

Ef ekki er hægt að tryggja öryggi minjanna þarf að leita leyfis Minjastofnunar Íslands til að raska þeim og sæta þeim skilmálum sem stofnunin kann að setja.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Núv. sveitarfél.	Hverfi	Aðalnr.
N-Múlasýsla	Fljótsdalshérað			24

Landareign	MÍ:Nr	Heiti	Undirnr.
Staffell		Ærhóll	1

Skrásetjari	Dags.	GPS Staðsetning	Viðmiðun	M.y.s.	Skekkja
Bjarni F. Einarsson	29.9.2019	A 709434,4. N 539859,6	Isn 93		

Tegund minja	Tilgáta/Niðurstaða	Verk	Fjöldi
Rústir	Fjárhús	Fel 19	2

Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Tímab. hættumat	Tímab. hætta	Á kort?
Ábúð	Talsverð	Lélegt	1550-1900		Ljósleiðari	Mikil	Nei

Minjagildi	Einkunn	Varðveislugildi	Einkunn 2	Friðlýsa?	Friðlýst?	Hvenær
Talsvert	6	Talsvert	6	Nei	Nei	

Lega og staðhættir

Neðst í túni Staffells, neðan við bæjarhólinn.

Heimildir og munnmæli

Örnefnaskrá. Staffell. Stefán Einarsson prófessor skráði. Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum - Örnefnasafn

Lýsing

Rústir.
Beggja rústanna er getið í örnefnaskrá og vísaði ábúandi á þær. Sér þar móta fyrir mannvirkjum.
X á ljósmyndum sýna staðsetningun um það bil. Til vinstri er Ærhóll.
Neðan við girðingu sem þarna er, á jaðri túnsins ofan við mýri er grjóthrúga sem gæti verið leifar húsanna eftir að þau voru jöfnuð við jörðu.

Teikning/ljósmynd

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Canon EOS M6

Athugasemdir

Ef ekki er hægt að tryggja öryggi minjanna þarf að leita leyfis Minjastofnunar Íslands til að raska þeim og sæta þeim skilmálum sem stofnunin kann að setja.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Núv. sveitarfél.	Hverfi	Aðalnr.
N-Múlasýsla	Fljótsdalshérað			25

Landareign	MÍ:Nr	Heiti	Undirnr.
Staffell			1

Skrásetjari	Dags.	GPS Staðsetning	Viðmiðun	M.y.s.	Skekkja
Bjarni F. Einarsson	29.9.2019	A 709124,3. N 539859,6	Isn 93		

Tegund minja	Tilgáta/Niðurstaða	Verk	Fjöldi
Fjárborg		Fel 19	1

Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Tímab. hættumat	Tímab. hætta	Á kort?
Ábúð	Talsverð	Lélegt	1550-1900		Ljósleiðari	Mikil	Nei

Minjagildi	Einkunn	Varðveislugildi	Einkunn 2	Friðlýsa?	Friðlýst?	Hvenær
Talsvert	6	Talsvert	6	Nei	Nei	

Lega og staðhættir

Neparlega í túni Staffells, neðan við bæjarhólinn.

Heimildir og munnmæli

Örnefnaskrá. Staffell. Stefán Einarsson prófessor skráði. Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum - Örnefnasafn

Lýsing

Fjárborg.
Samkvæmt ábúanda stóð þarna fjárborg, enda heytir hóllinn sem hún stóð á Borgarhóll. Þar mótar fyrir mannvirki, líklega hringlaga. Um nánari form verður ekkert sagt.
Ljósmyndin er tekin af Borgarhól í átt að fornleifum nr. 24:1.

Teikning/ljósmynd

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Canon EOS M6

Athugasemdir

Ef ekki er hægt að tryggja öryggi minjanna þarf að leita leyfis Minjastofnunar Íslands til að raska þeim og sæta þeim skilmálum sem stofnunin kann að setja.

Fornleifaskrá

Sýsla	Sveitarfélag	Núv. sveitarfél.	Hverfi	Aðalnr.
N-Múlasýsla	Fljótsdalshérað			**26**

Landareign	MÍ:Nr	Heiti	Undirnr.
Staffell			**1**

Skrásetjari	Dags.	GPS Staðsetning	Viðmiðun	M.y.s.	Skekkja
Bjarni F. Einarsson	29.9.2019	E 710259,1. N 540913,4	Isn 93		

Tegund minja	Tilgáta/Niðurstaða	Verk	Fjöldi
Gata	Selstígur	Fel 19	1

Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Í eyði	Tímab. hættumat	Tímab. hætta	Á kort?
Ekkert	Engin	Sæmilegt	1550-1900		Ljósleiðari	Mikil	Nei

Minjagildi	Einkunn	Varðveislugildi	Einkunn 2	Friðlýsa?	Friðlýst?	Hvenær
Lítið	3	Lítið	3	Nei	Nei	

Lega og staðhættir

Sunnan megin í Staffellsás.

Heimildir og munnmæli

Lýsing

Gata.
Um 1 1,5 m breið og allt að 0,4 m djúp.
Gatan sésts vel á stuttum kafla þar sem hún fer niður ásinn skammt neðan við slóða sem liggur eftir honum endilöngum.
Liggur hún í átt að mýri og þar má sjá fjölda gatna og ekki þótti ástæða til að elta þær allar.
Gatan hefur líklega legið að Egilsseli sem er vestur í heiðinni.

Um 20 m suðaustur af götunni er ungur vegaslóði sem gerður var um 1960 að sögn ábúanda. Var það svokallaður vetrarvegur. Einnig hún sást aðeins á stuttum kafla.

Teikning/ljósmynd

Ljósmynd

Ljósmyndari	Bjarni F. Einarsson
Filma nr./teg. myndar	Canon EOS M6

Athugasemdir

Ef ekki er hægt að tryggja öryggi minjanna þarf að leita leyfis Minjastofnunar Íslands til að raska þeim og sæta þeim skilmálum sem stofnunin kann að setja.